

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

про основні тенденції зміни значень показників, що застосовуються для розрахунку індексу регіонального людського розвитку

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

Довге та здорове життя

➤ **Середня очікувана тривалість життя при народженні, років**

В області спостерігається зростання середньої очікуваної тривалості життя при народженні, зокрема у 2013 році цей показник становив 73,15 року, у 2017 році – 73,79 року (в Україні в цілому – 71,98 року), у тому числі у жінок – 78,60 року (76,78 року), чоловіків – 68,86 року (67,02 року).

За показником середньої очікуваної тривалості життя при народженні область у 2017 році посіла 4 місце серед регіонів України.

➤ **Загальний коефіцієнт приросту (скорочення) чисельності населення, на 1000 осіб наявного населення, проміле.**

Чисельність наявного населення області, за оцінкою, на 1 січня 2018 року становила 1377,5 тис. осіб, що на 4,3 тис. осіб менше, ніж на початок 2013 року. Основним чинником скорочення чисельності населення є природне скорочення, яке у 2017 році становило 3,9 тис. осіб або 2,9 особи на 1000 осіб наявного населення. За останні 5 років за рахунок природного скорочення чисельність населення зменшилась на 9,9 тис. осіб, водночас міграційний приріст склав 5,6 тис. осіб.

Загальний коефіцієнт скорочення чисельності населення у 2017 році склав 1,8 особи на 1000 населення, тоді як у 2013 році в області спостерігався загальний приріст населення (0,2%).

За показником загального коефіцієнту приросту (скорочення) чисельності населення у 2017 році область посіла 8 місце серед регіонів України (у 2013 році – 10 місце).

➤ **Коефіцієнт смертності від навмисного самоушкодження, на 100 тис. осіб наявного населення, проміле**

Упродовж останніх п'яти років кількість померлих від навмисних самоушкоджень має тенденцію до зниження, зокрема, у 2017 році від навмисних самоушкоджень померли 162 особи, що на 25,3% менше, ніж у 2013 році. Частка померлих від навмисних самоушкоджень у загальній кількості померлих від зовнішніх причин у 2017 році склала 22,7% проти 26,1% у 2013 році.

Рівень смертності від навмисних самоушкоджень знизився із 15,7 особи на 100 тис. наявного населення у 2013 році до 11,8 особи у 2017 році і був нижчим від показника по Україні в цілому (16,5 особи). За вказаним показником у 2017 році область посіла 6 місце серед регіонів України.

Найвищий показник смертності від навмисних самоушкоджень у 2017 році спостерігався у Тлумацькому (23,2 особи на 100 тис. наявного населення), Городенківському (20,8 особи), Рогатинському (19,8 особи) та Верховинському (19,6 особи) районах, найнижчий – у Калуському (3,4 особи), Галицькому (4,6 особи) районах та місті Івано-Франківську (6,6 особи на 100 тис. наявного населення).

Добробут та гідні умови праці

➤ Обсяг видатків місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на одну особу, гривень

Зміни до бюджетного та податкового законодавства в частині бюджетної децентралізації забезпечили реальний приріст ресурсу місцевих бюджетів області.

Упродовж останніх років в області відмічається позитивна динаміка росту обсягу видатків місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів на 1 особу), що зумовлено ростом соціальних стандартів, зокрема, росту мінімальної заробітної плати та посадового окладу працівника I тарифного розряду Єдиної тарифної сітки, прожиткового мінімуму, підвищення соціальних допомог та обсягів житлових субсидій, також росту тарифів на комунальні послуги.

Ріст фінансового ресурсу місцевих бюджетів зумовлений і отриманням міжбюджетних трансфертів з державного бюджету, зокрема, субвенції на соціально-економічний розвиток регіону та видатків за рахунок державного фонду регіонального розвитку, що дало можливість протягом останніх років збільшити видатки капітального характеру.

➤ Відношення середньої заробітної плати до мінімальної, разів

Упродовж останніх п'яти років спостерігалось зростання середньомісячної заробітної плати штатних працівників підприємств, установ, організацій та їхніх відокремлених підрозділах із кількістю 10 і більше осіб.

У 2017 році середньомісячна заробітна плата штатного працівника збільшилась порівняно з 2016 роком на 44,5% і становила 6074 гривень. При цьому зростання заробітної плати спостерігалось в усіх видах економічної та промислової діяльності і найбільш істотним було у сфері операцій з нерухомим майном (у 1,8 раза), сфері державного управління й оборони; обов'язкового соціального страхування, в освіті, в будівництві, у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (у 1,6 раза); серед промислових видів діяльності – на підприємствах з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції (в 1,8 раза), виробництва меблів, іншої продукції, ремонту і монтажу машин і устаткування (в 1,7 раза), виробництва гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції, металургійного виробництва, виробництва готових металевих виробів, крім машин і устаткування (у 1,6 раза).

За розміром заробітної плати у 2017 році область посіла 13 місце серед регіонів України.

Заробітна плата штатних працівників області у червні 2018 року склала 8222 грн. і в 2,2 раза перевищила рівень законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати, що відповідає 11 позиції щодо інших регіонів України.

Зберігається тенденція щодо темпів зростання номінальної заробітної плати, яка у червні 2018 року в порівнянні з відповідним періодом минулого року зросла на 21,9%. Поряд з цим, має місце невиправдано велика міжгалузєва диференціація в оплаті праці.

Серед факторів, які впливають на рівень заробітної плати, є застосування режиму неповного робочого часу та відсутність необхідного фінансового ресурсу в бюджетній сфері, що зумовлює відсутність диференціації в оплаті праці працівників 1-11 тарифного розрядів через не нарахування додаткової заробітної плати (премій, доплат, надбавок).

З метою підвищення рівня заробітної плати з початку цього року проведено 96 засідань обласної, районних і міських робочих груп з питань легалізації заробітної плати та зайнятості населення, на яких проаналізовано дані щодо нарахування та виплати заробітної плати у розмірі нижче встановленого мінімального рівня, заслухано 417 суб'єктів господарювання, що виплачували заробітну плату нижче мінімального рівня.

Проведено 234 зустрічі у трудових колективах, круглих столів та семінарів з питань практичного застосування законодавства про оплату праці, в яких взяло участь 3694 осіб., у місцевих засобах масової інформації розміщено понад 290 матеріалів з цієї тематики.

В результаті вжитих заходів станом на 01.07.2018 року кількість найманих працівників, які отримували заробітну плату менше мінімальної, зменшилась у порівнянні із січнем 2018 року на 75,2% або на 6,3 тис. осіб.

➤ **Рівень працевлаштування зареєстрованих безробітних,** відсотків до кількості громадян, які мали статус безробітного протягом року

На зареєстрованому ринку праці спостерігається позитивна динаміка по основних показниках.

Протягом останніх 2 років служба зайнятості області активно працювала над покращенням ситуації щодо посилення співпраці з роботодавцями, надання допомоги роботодавцям у підборі кадрів з максимальним врахуванням їх потреб та інтересів, системно впроваджувала організаційні зміни та нові підходи до обслуговування клієнтів.

Завдяки посиленню співпраці з роботодавцями у 2017 році кількість вакансій у базі даних служби зайнятості збільшилася на 6,0% і становила 39,6 тис. вакансій. Кількість роботодавців, які співпрацювали з службою зайнятості, збільшилася на 8,0% та досягла 7,9 тисяч.

В результаті вжиття заходів, спрямованих на покращення діяльності служби зайнятості, застосування нових форм роботи (запровадження відеорезюме шукачів роботи та відеовакансій, профілювання безробітних, соціальний супровід за підходом кейс-менеджменту, запровадження елементів дуального навчання безробітних тощо) досягнуто позитивних результатів і щодо працевлаштування незайнятих громадян. У 2017 році працевлаштовано 36,4 тис. осіб, що на 2,0% більше, ніж у 2016 році. Рівень працевлаштування безробітних громадян зріс до 33,2% порівняно із 30,3% у 2016 році.

Сьогодні служба зайнятості використовує всі наявні можливості, передбачені законодавством про зайнятість населення, для вирішення перелічених проблем.

Для зменшення професійно-кваліфікаційного дисбалансу на ринку праці здійснюється профорієнтаційне та профконсультаційне обслуговування незайнятих громадян та шкільної молоді, проводиться активна інформаційно-роз'яснювальна робота щодо популяризації робітничих професій, які користуються попитом на місцевому ринку праці. Упродовж 2017 року проведено 2,1 тис. профорієнтаційних заходів із учнями загальноосвітніх навчальних закладів області, у яких взяли участь 52,1 тис. школярів.

Сучасний стан розвитку економіки ставить підвищені вимоги до якості робочої сили, її конкурентоспроможності. Саме тому одним з пріоритетних напрямків активної політики зайнятості, яку сьогодні проводить служба зайнятості, є професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації безробітних відповідно до вимог ринку праці. Упродовж 2017 року професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації проходили 6,5 тис. осіб з числа безробітних, що на 5% більше, ніж у 2016 році.

Освіта

➤ **Чистий показник охоплення дошкільними навчальними закладами дітей віком три-п'ять років, відсотків до загальної кількості дітей такого віку**

На кінець 2017 року в 431 дошкільному навчальному закладі області перебувало 32,2 тис. дітей у віці 3-5 років, що становить 63,8% від загальної чисельності населення відповідного віку. Кількість дошкільних навчальних закладів за останні п'ять років збільшилась на 45, а дітей, що в них перебували – на 1,1 тис. осіб; охоплення дітей 3–5 років у 2017 році порівняно з 2013 роком зросло на 8,7%. Водночас, показник охоплення дошкільними навчальними закладами дітей у віці 3–5 років є одним з найнижчих серед регіонів держави.

Вищим від середньообласного показника у 2017 році було охоплення дітей у зазначеному віці дошкільними навчальними закладами у містах обласного значення Івано-Франківську, Бурштині, Калуші та

Коломиї і Городенківському та Тлумацькому районах, а найнижчим – у містах Болехові (35%) та Яремче (44,6%), Рожнятівському (37,3%), Рогатинському (39,1%), Косівському (41,6%), Богородчанському (42,9%) та Калуському (43,2%) районах.

Охоплення дошкільною освітою дітей віком від 3 до 6 років у закладах дошкільної освіти складає 71,0%, що є одним з найнижчих показників України. Іншими формами дошкільної освіти (в групах короткотривалого перебування, під соціально-педагогічним патронатом тощо) охоплено 7,0 % дітей віком від 3 до 6 років. Таким чином, охоплення дітей дошкільного віку різними формами дошкільної освіти становить 78,0 %.

Причиною низького рівня охоплення є, в основному, географічне розташування області (117 закладів дошкільної освіти розташовані у населених пунктах, які мають статус гірських), та значна віддаленість ЗДО від місць проживання дітей. Найвищий рівень охоплення дітей дошкільною освітою у містах Івано-Франківську, Коломиї (98,0%), Калуші (95,0%), Городенківському (86,0%), Тлумацькому (74,0%) і Галицькому (73,0%) районах, найнижчий – у Рогатинському районі (42,0%), Старобогородчанській (38,0%), Печеніжинській (32,0%) ОТГ.

➤ **Кількість випускників вищих навчальних закладів I-IV рівня акредитації, відсотків до загальної кількості населення у віці 25-70 років**

На початок 2017/18 навчального року в області функціонували 16 вищих навчальних закладів, де навчалось 37,1 тис. студентів. У порівнянні з 2013 роком внаслідок укрупнення (частина закладів увійшла до складу головних організацій інших вищих навчальних закладів, зокрема у Тернопільській, Львівській та Київській областях) кількість закладів зменшилася на 6, а кількість студентів у них – на 6,6 тис. осіб.

Кількість випускників вищих навчальних закладів у 2017 році склала 11 тис. осіб порівняно з 12,1 тис. осіб у 2013 році. Як наслідок, частка випускників вищих навчальних закладів у загальній кількості населення 25–70 років дещо зменшилася (з 1,5% у 2013 році до 1,3% у 2017 році). Водночас, за цим показником у 2017 році область посіла 11 місце серед регіонів України.

**Заступник директора департаменту -
начальник управління промислової та
енергетичної політики департаменту
економічного розвитку, промисловості та
інфраструктури облдержадміністрації**

Сергій Подошва